

1

Isabelle

Willard State Asylum

1995

Op het laatste moment voordat de zeventienjarige Isabella Stone het terrein van de voormalige psychiatrische inrichting Willard State Asylum betrad, besepte ze dat het een vergissing was. Als mensen haar daar zagen staan op de hoofdweg van het grote door bomen omzoomde complex, vol barsten en gaten, zouden ze geen idee hebben van het afgrijzen dat haar gedachten beheerste.

Op die heiige zaterdag laat in augustus liet de warme wind de dennenbomen links van het open voorplein bij vlagen ritselen. Hij bracht een geur van lisdodden en zeewier mee. De hitte hing als een glinsterende, trillende waas boven de door de zon verwarmde aarde en de cicaden tsjirpten in het lange gras langs de bosrand; een gonzende thermometer die bij elke graad stijging van de temperatuur hoger en indringender klonk. De goed onderhouden gazons van Willard golfden vanaf het hoofdgebouw elegant omlaag naar de rotsachtige oever van Seneca Lake. Zeilboten dansten over de golven en een lange pier strekte zich als een uitnodigende vinger uit in het glinsterende water.

Isabelle, haar vader noemde haar altijd Izzy, zou eigenlijk moeten genieten van de warme zon en het prachtige uitzicht. Maar in plaats daarvan knarste ze met haar tanden en probeerde ze het beeld van het bloedende gat in haar vaders schedel uit haar gedachten te verdringen. Het leek alsof ze gevangen zat in de eindeloze kwelling. Zou ze ooit rust vinden, of zou ze altijd dat zevenjarige meisje blijven dat steeds weer de afschuwelijke nacht herbeleefde waarin haar vader werd vermoord?

Izzy stapte uit de schaduw van Chapin Hall, het grote hoofdgebouw van de inrichting, en hief haar gezicht met gesloten ogen naar de zon, in een poging al haar gedachten te verdrijven. Maar toen ze zich omdraaide en naar het victoriaanse gebouw met drie verdiepingen, een souterrainachtige kelder en hoge vensters keek, kwam de kluwen van verdriet en angst weer terug. Een grote toren met ronde klokken aan alle vier zijden bekroonde het zwarte mansardedak dat bezaaid was met dakkapellen, torentjes en schoorstenen. Een natuurstenen portiek met vervallen pilaren beschermde de grote dubbele deur van de hoofdingang. Zwarte tralies liepen voor de hoge, in rechthoekige ruiten verdeelde ramen langs, die bijna allemaal van de binnenkant waren dichtgetimmerd, op de vensters in de dakkapellen en de ramen van de toren na. Het had meer weg van een spookhuis dan van een plek die bedoeld was om mensen te helpen.

Izzy vroeg zich af van welke verschrikkingen het kolossale gebouw getuige was geweest. Welke afschuwelijke herinneringen hadden zich aan de bakstenen, het cement en het melkglas gehecht en waren voor altijd deel gaan uitmaken van het gebouw, ingemetseld en verzegeld met bloed en tranen? Zoals pijn en angst altijd deel zouden zijn van haar, bleven de herinneringen van duizenden gekwelde zielen voortleven in Chapin Hall en de omliggende gebouwen van Willard. Hoe zou deze plek ooit iets anders kunnen zijn dan een ellendige herinnering aan verloren levens en geliefden?

Ze slikte, draaide zich om naar het water en hield een hand boven haar ogen, tegen de zon. Ze vroeg zich af of passerende pleziervaarders naar de instelling keken en misschien dachten dat het de gebouwen en gazons van een countryclub of een universiteit waren. Van een afstand zag het er ordelijk en elegant uit. Maar zij wist wel beter. Ze stelde zich het terrein voor met voormalige patiënten in hun rolstoelen of schuifelend over het gras, met doffe ogen en ziekenhuishemden om hun magere lijven. Ze stelde zich voor dat ze een van hen was en uitkeek over het blauwe meer. Beseften de patiënten dat andere mensen boottochtjes maakten, eten kookten, verliefd werden en kinderen kregen in de kleine gemeenschappen rond de baai? Vroegen ze zich af of ze ooit vrij

zouden komen, ooit weer toegelaten zouden worden tot de ‘normale’ wereld? Of waren ze zich volstrekt niet bewust van het leven dat ze misten?

Izzy’s maag kromp ineen toen een andere herinnering door haar hoofd schoot: haar moeder Joyce, languit op een bed in het psychiatrisch centrum Elmira. Haar doffe ogen starden leeg naar het plafond, haar haren lagen in een wilde bos om haar hoofd. Het was net zo’n zwoele, benauwde dag geweest als nu. Izzy herinnerde zich de gesmolten mascara en eyeliner van haar moeder die over haar bleke wangen uitliepen, alsof ze een verregende clown was. Ze wist nog dat ze haar gezicht in de jurk van haar grootmoeder verborg en haar smeekte om naar huis te gaan. Nooit zou ze de eindeloze witte gangen van de psychiatrische instelling vergeten, de stank van urine en bleekmiddel, de schemerige kamers, de patiënten in rolstoelen en bedden, omgeven door gecapitonneerde muren. Na dat bezoek had ze nog jaren nachtmerries gehad. Ze had haar grootmoeder gesmeekt om niet meer mee te hoeven, en zij had haar gelukkig haar zin gegeven.

Izzy sloeg haar armen om haar middel en liep over het gebarsten plaveisel van Willards hoofdweg. Ze vroeg zich af hoe ze hier terecht was gekomen om een reusachtige replica van die huiveringwekkende psychiatrische afdeling te verkennen. Ze had kunnen zeggen dat ze hoofdpijn had of misselijk was, om maar niet hierheen te hoeven. Er waren genoeg andere museummedewerkers die mee hadden kunnen gaan. Maar ze wilde haar nieuwe pleegmoeder Peg, curator van het museum, niet teleurstellen. Voor het eerst sinds haar tiende jaar, nadat haar grootmoeder was overleden, had Izzy pleegouders die iets om haar leken te geven.

Natuurlijk, het zou geen jaar meer duren voordat ze achttien werd en ze had lang genoeg in het systeem gezeten om te weten dat achttiende verjaardagen geen mijlpalen waren die groots werden gevierd. Als er geen cheques meer kwamen, stond ze er alleen voor. De pleegzorg ‘ontgroeien’ betekende thuisloos worden. Ze had verhalen gehoord over kinderen die in de gevangenis belandden, of in het ziekenhuis, die drugs verkochten of van een magere uitkering en voedselbonnen leefden. Hoe wanhopig moest iemand

worden voordat hij de wet overtrad om te overleven? Maar op dat moment was alles nog in orde, en dat wilde ze niet verspelen.

Peg had haar gevraagd mee te gaan naar het oude tehuis om alles wat de moeite van het bewaren waard zou kunnen zijn, veilig te stellen voordat de gebouwen werden gesloopt. Izzy had ermee ingestemd zonder iets over haar bedenkingen te zeggen. Ze was opgelucht dat Peg haar eerst buiten liet rondkijken in plaats van haar direct samen met de anderen naar binnen te dirigeren om de kelders, het mortuarium en de tientallen verlaten patiëntenafdelingen te verkennen. Anderzijds vroeg ze zich af wat haar pleegmoeder zou denken wanneer ze wist dat Izzy al misselijk werd wanneer ze alleen maar bij het gesticht in de buurt was.

Ze stak een houten brug over een drooggevalen beekje over en volgde de smalle weg naar de dennenbomen. Links van haar foerageerden Canadese ganzen in een overwoekerd veld, hun koppen zwaaiend boven de zwarte stengels van planten die op guldenroede leken. Ongeveer een meter naast de weg lagen drie grijsgele ganzenkuikens in een nestje van timotheegras en muur, hun nekken slap in het gras. Izzy bleef roerloos staan kijken. De ogen van de kleintjes waren open, maar ze bewogen niet. Voorzichtig kwam ze dichterbij, terwijl ze de volwassen vogels op het veld uit haar ooghoek in de gaten hield. Ongeacht hoe dicht ze naderde, de kuikens bleven roerloos als stenen in een rivier op hun plek liggen. Izzy slikte en voelde haar keel branden. De jongen waren dood of stervende.

Ze knielde en raapte een kuikentje op, draaide zijn zachte, slappe lichaampje in haar handen, voelde onder de vleugels en bij de buik naar verwondingen. Ze bewoog de pootjes en de nek, om te controleren of ze gebroken waren. Er waren geen tekenen van verwondingen te zien en het zachte dons van het vogeltje was nog warm. Het kuikentje knipperde met zijn ogen. Hij leefde nog. Misschien waren ze ziek, vergiftigd door chemisch zwerfafval of psychiatrische medicijnen van Willard. Nadat ze ook bij de andere twee kuikens geen verwondingen had gevonden, zette ze de drie terug in het nest.

Even vroeg Izzy zich af of Peg het goed zou vinden dat ze de

kuikens meenam naar huis om ze te verzorgen en op krachten te laten komen. Maar daarna bedacht ze dat wilde dieren beter af waren als je ze met rust liet. Misschien zou hun moeder terugkomen en zien wat er aan de hand was. Ze kwam overeind, liep met tranen in haar ogen verder over de weg en keek nog een keer om, in de hoop dat de ouders van de kuikentjes zouden verschijnen. Hopelijk was hun niets overkomen. Plotseling zag ze de kleintjes overeind springen en het veld in rennen, terwijl hun moeder gakte en door het hoge gras naar hen toe liep. Izzy grinnikte en veegde haar tranen weg, verrast door de truc dat de gansjes zich dood hadden gehouden.

Met een zucht van verlichting liep ze verder naar het dennenbos. Aan de ene kant van de weg stond midden op het veld een schuin gezakt gebouw van vier verdiepingen met tralies voor de kapotte ramen. Het dak was ingestort en de groene tegels en afgebroken houten balken waren zwart van de schimmel. Het was alsof het gebouw uit de lucht was komen vallen, een schip dat uit de zee was geplukt en duizend kilometer verder op de kust werd geslingerd. Aan de andere kant van de weg stonden rijen gietijzeren grafstenen als afgebroken, grijze tanden naar links en rechts hellend in een verwaarloosd veld. Izzy kreeg een bittere smaak in haar mond. De begraafplaats van Willard. Ze draaide zich op haar hiel en haastte zich terug naar het hoofdgebouw en de overdwars staande fabrieksgrote gebouwen die bij Chapin Hall aansloten: de patiëntenafdelingen.

De brandtrappen van de afdelingen bevonden zich binnen kooien van gaas en de smerige ramen waren voorzien van dikke tralies. Vanuit de rottende onderdorpels liep een zwarte smurrie over de bakstenen muren. De meeste deuren en ramen waren vanbinnen afgetimmerd, alsof de herinneringen aan wat daar was gebeurd nooit meer aan het licht mochten komen. Izzy huiverde. Hoeveel patiënten hadden er geleden en waren er gestorven in dit afschuwelijke oord?

Op dat moment werd ze uit haar gedachten gehaald door iemand die haar naam riep. Ze draaide zich om en zag Peg met een brede glimlach op haar gezicht over de weg naar haar toe lopen. Vanaf

het eerste moment dat ze haar bij de kennismaking zag, deed Izzy's nieuwe pleegmoeder haar aan een hippie uit de jaren zestig denken. Vandaag was geen uitzondering. Peg, met haar losse, wilde krullen, droeg een denim overall met daaronder een gebloemd, schouderloos topje.

'Wat een geweldige plek, hè?' zei ze. 'Ik wist niet dat het zo immens was!'

'Het is groot, dat is zeker.' Izzy probeerde instemmend te klinken.

'Heb je het boothuis en de aanlegsteiger gezien?' vroeg Peg. 'Daar kwam de eerst patiënt van Willard in oktober 1869 per stoomboot aan. Ze heette Mary Rote, een misvormde, zwakzinnige vrouw die tien jaar lang zonder bed of kleding in een cel in het armenhuis van Columbia County vastgeketend had gezeten. Er kwamen die dag ook drie mannelijke patiënten bij de steiger aan, allemaal geketend. Een van hen zat in iets wat op een krat voor pluimvee leek.'

Izzy keek naar de pier. Rechts van de aanlegsteiger stond een boothuis van twee verdiepingen met kapotte ramen en gaten in het dak, als een gekneusd gezicht met zware oogleden. 'Dat klinkt barbaars!' zei ze.

'Was het ook,' beaamde Peg. 'En dat was ook de reden waarom Willard werd gebouwd. Het moest een tehuis worden voor de krankzinnigen die plaatsen innamen in armenhuizen en gevangenissen. Binnen een paar dagen na hun opname in de nieuwe instelling waren de patiënten gebaad, gekleed en gevoed en zaten ze, meestal, rustig op hun afdelingen.'

'Die mensen werden hier dus goed behandeld?'

Pegs gezicht betrok. 'In het begin wel, denk ik. Maar in de loop van de jaren raakte Willard overbevolkt en verslechterden de omstandigheden. Helaas is bijna de helft van de vijftigduizend patiënten die in Willard hebben gezeten hier ook overleden.'

Izzy beet op de binnenkant van haar wang en probeerde te bedenken hoe ze Peg kon vragen of ze in de auto mocht wachten. Maar haar pleegmoeder grijnsde en pakte haar hand beet.

'Kom mee!' Haar ogen straalden. 'Iemand die hier vroeger heeft gewerkt wil ons iets laten zien in de voormalige werkplaats. Ik denk

dat het om een belangrijke vondst gaat en ik wil niet dat je het mist.’

Izzy kreunde inwendig en volgde haar pleegmoeder over de hoofdweg naar de werkplaats, terwijl ze een excuus probeerde te verzinnen om niet naar binnen te hoeven. Ze kon niets bedenken. Niets wat niet stom of gek klonk. En ze wilde niet dat Peg haar voor gek zou verslijten. Toen ze afgelopen zomer voor het eerst bij haar en Harry kwam, was ze ervan overtuigd dat ze net zo zouden zijn als haar andere pleegouders, die kinderen in huis namen voor geld en als goedkope arbeidskrachten. Harry was vormgever van het staatsmuseum en Izzy kreeg de indruk dat ze samen niet veel verdienden. Maar gelukkig had ze deze keer eindelijk eens ongelijk. Haar nieuwe pleegouders waren fatsoenlijke mensen die haar zowel fysiek als emotioneel de ruimte wilden geven die een jonge vrouw nodig had. In het drie verdiepingen tellende huis van Peg en Harry in Interlaken had ze haar eigen kamer met uitzicht over het meer, een tv, dvd-speler en pc. Ze zeiden dat het aan haar was om hun vertrouwen te behouden. Het was de eerste keer dat iemand Izzy de bal toespeelde zonder haar bij voorbaat te veroordelen. Na jaren had ze eindelijk weer het gevoel dat ze deel uitmaakte van iets ‘normaals’.

Soms leek haar nieuwe situatie echter te mooi om waar te zijn. In haar achterhoofd wist Izzy dat er iets of iemand zou opdruiken en dat alles in de war geschopt zou worden. Zo ging het nu eenmaal altijd in haar leven. Plotseling schoot het haar te binnen dat ze over twee dagen voor het eerst naar haar nieuwe school zou gaan. Het was altijd moeilijk om de nieuwe te zijn.

Hoe dichterbij de werkplaats kwamen, hoe warmer Izzy's nek, hals en wangen werden. Net als haar moeder had ze lichtblauwe ogen, zwart haar en een krijtwitte huid. Als ze zenuwachtig werd, kreeg ze grote rode vlekken op haar hals en borst, en ze voelde nu al hoe haar huid in actie kwam. Dat ze buiten op het gazon van de instelling rondliep was nog tot daaraan toe, maar naar binnen gaan in een van de gebouwen was iets heel anders. Ze voelde de drang opkomen om te vluchten en haar hart begon te bonken. *Het is gewoon onderdeel van mijn werk*, hield ze zichzelf

voor. *Het heeft niets met mij te maken, of met mijn moeder. Bovendien wordt het tijd om die kinderlijke angsten van me af te zetten.*

Ze nam haar lange haar samen en bond het in een knot op haar hoofd om haar nek en hals door de wind te laten afkoelen.

‘Heb je het niet warm in die bloes met lange mouwen?’ vroeg Peg.

‘Nee.’ Izzy trok de zomen van haar mouwen naar beneden en hield ze in haar vuisten vast. ‘Het is een heel dunne.’

‘Toen ik je wasgoed opvouwde, merkte ik dat je geen bloezen hebt met korte mouwen. Misschien moeten we eens gaan winkelen en wat nieuwe kleding voor je kopen.’

Izzy probeerde te glimlachen. ‘Bedankt,’ zei ze. ‘Maar ik hou van lange mouwen. En je hoeft mijn was niet te doen.’

‘Vind ik niet erg,’ glimlachte Peg. ‘Ik begrijp alleen niet waarom iemand met lange mouwen wil rondlopen met dit weer.’

Izzy haalde haar schouders op. ‘Ik vind mijn armen gewoon niet zo mooi,’ zei ze. ‘Ze zijn zo mager en bleek.’

‘De meeste meisjes zouden het heerlijk vinden om net zulke lange, slanke armen en benen te hebben als jij,’ zei Peg lachend.

Niet als ze die littekens konden zien, dacht Izzy.

Ze keek naar het meer en zag groepjes mensen bij de oever. Sommigen zaten aan de picknicktafels, anderen liepen rond of speelden softbal en badminton. De meesten hadden versleten en vale kleding aan en schuifelden rond alsof ze verdoofd waren door medicijnen. Ze bleef staan. ‘Wie zijn dat?’

Peg hield een hand boven haar ogen tegen de zon en tuurde door half dichtgeknepen oogleden naar de oever. ‘Die komen waarschijnlijk uit het psychiatrisch centrum Elmira, hier vlakbij,’ zei ze. ‘Er is een dagcamping bij het meer. Soms gaat het personeel daar met de patiënten naartoe, als uitje.’

Izzy kreeg tranen in haar ogen en liep met neergeslagen blik verder.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg Peg, die achter haar liep.

‘Daar heeft mijn moeder gezeten. In Elmira.’

Peg legde een hand op haar schouder. ‘Het spijt me. Dat wist ik niet.’

Izzy keek op en probeerde te glimlachen. ‘Het geeft niet. Het is lang geleden.’

‘Ik hoop dat je weet dat je altijd bij me terecht kunt als je wilt praten.’

‘Weet ik. Dank je.’ *Maar bedankt*, dacht ze erbij. Al het praten in de wereld kon het feit niet veranderen dat mensen beschadigd waren. Voordat haar grootmoeder zeven jaar eerder was overleden, was Izzy bij drie verschillende artsen geweest die een remedie probeerden te vinden tegen haar steeds terugkerende nachtmerries. Niets hielp. Bovendien, wat wisten die artsen er eigenlijk van? Een heel peloton doktoren had volgehouden dat Izzy’s moeder geestelijk en lichamelijk gezond genoeg was om terecht te staan. Nu zat ze in de gevangenis, in plaats van dat ze de hulp kreeg die ze nodig had. Maar Izzy wist zeker dat krankzinnigheid de enige verklaring was voor het feit dat haar moeder haar vader in zijn slaap had doodgeschoten.

Ze kwamen bij de afgesloten werkplaats aan en een voormalige werkneemster opende de deur voor hen en nog twee medewerkers van het museum.

‘Hier pakten de patiënten pennen in en plakten ze papieren zakken in elkaar,’ zei de voormalige werkneemster vrolijk, alsof ze hun het kraampje met de quilts liet zien tijdens het jaarlijkse dorpsfeest.

In het gebouw stonden lege werktafels in even lege zalen. Opgekrulde kalenders en oude brandblussers hingen aan de gebarsten en afbladderende muren. De oude dienstlift was al jaren buiten gebruik, zodat Izzy en de anderen via drie steile en smalle trappen naar de zolder moesten klimmen. Ze vermeden de kapotte treden, stapten over brokken oud pleisterwerk heen, veegden spinnenwebben opzij. Eenmaal boven draaide de voormalige medewerkster de zolderdeur van het slot en probeerde ze het gevaarte open te duwen. De deur gaf geen krimp. Peg stapte naar voren om mee te helpen. Ze zette haar beide handen tegen het hout en eindelijk gaven de krakende en piepende scharnieren toe. De mufte, stoffige lucht uit het trappenhuis suisde omhoog, alsof de zolder een enorme hap adem nam. De vrouw stapte opzij en liet hen binnen.

Het was bloedheet en benauwd op de zolder, waar het naar oud hout, stof en vogelpoep stonk. Hier en daar lagen dode bladeren op de houten vloer, die in de loop van de jaren door de kapotte ruiten naar binnen waren gewaaid. Aan een spijker hing een groezelige laboratoriumjas en de inhoud van een paar opengescheurde koffers lag verspreid over de zoldervloer. Huissleutels en foto's, oorringen en riemen, bloezen en leren schoenen lagen tussen het stof en de dode bladeren, als half vergane bezittingen die uit een graf waren opgedolven. Midden in de grote ruimte stond een art-sentas met iets wat op een gescheurde kaart leek, beide bedekt met een dikke laag opgedroogde duivenpoep.

Onder de dakbalken stonden twee rijen houten rekken, die bijna de hele vloer besloegen. De rijen hadden de aanduiding 'Mannen' en 'Vrouwen', terwijl de kasten aan beide zijden verder gemarkeerd waren met de letters A tot en met Z. De grote rekken stonden haaks op de hoge muren, met een lange gang ertussendoor, als het middenpad in een supermarkt of bibliotheek. Maar in plaats van conserven of boeken stonden er honderden stoffige reiskoffers, kratten, kledingkisten en hutkoffers op de schappen.

'Wat is dit allemaal?' vroeg Peg verwonderd.

'Hier werd de bagage bewaard,' vertelde de vrouw. 'Al deze koffers en kisten zijn achtergelaten door patiënten die in Willard werden opgenomen, maar er nooit meer uitkwamen. Ze zijn door niemand meer aangeraakt sinds de eigenaren ze een paar decennia geleden inpakten, voordat ze in de inrichting werden opgenomen.'

Izzy beet op haar lip en vocht tegen de tranen in haar ogen. Ze stelde zich haar moeders open reiskoffer voor, op de tafel aan de voet van haar ziekenhuisbed, met haar ondergoed, beha's en nachtpajon op een hoop. Ze zou nooit vergeten dat ze voor het eerst weer in de slaapkamer van haar ouders kwam nadat haar vader was vermoord. Izzy moest haar grootmoeder helpen bij het opzoeken en inpakken van haar moeders spullen. Ze had de laden van het dressoir van haar ouders als in slow motion opengetrokken waarna de vertrouwde geur van haar moeders parfum van de hemdje en slips opsteeg en haar eraan herinnerde wat ze allemaal had verloren. Op dat moment kon ze nog steeds haar vaders bloed en vaag ook

het kruit van het geweer ruiken. Ze herinnerde zich dat ze naar het bed van haar ouders had gekeken. Het hoofd- en voeteneinde en de zijkant waren losgehaald en stonden tegen de muur, alsof ze eindelijk naar het grotere huis verhuisden waarvan haar moeder altijd had gedroomd. Ze moest zich bedwingen om niet van de zolder van de inrichting weg te rennen, de trap af, de frisse lucht in, weg van de herinneringen aan verloren en verwoeste levens.

‘Dit is gewoon een schatkamer,’ zei Peg. Ze liep langs de kasten, liet haar vingers lichtjes over de leren grepen van grote reiskoffers en staande kledingkisten gaan, kneep haar ogen half dicht om labels en vervaagde monogrammen te kunnen lezen. Ze draaide zich met een ruk om en keek met wijd open ogen de voormalige medewerkster aan. ‘Wat gaan ze met al deze koffers doen?’

De vrouw haalde haar schouders op. ‘Die gaan waarschijnlijk naar de stortplaats.’

‘O nee.’ Peg schudde haar hoofd. ‘Dat laten we niet gebeuren. We moeten ze allemaal naar de opslag van het museum brengen.’

‘Allemaal?’ vroeg een van de museummedewerkers.

‘Ja. Begrijp je het niet? Die koffers zijn even belangrijk als een archeologische opgraving of een verzameling oude schilderijen. Deze mensen hebben nooit de kans gekregen om hun verhaal buiten de muren van een psychiatrische inrichting te vertellen. Maar wij kunnen proberen te achterhalen wat er met hen is gebeurd door naar hun persoonlijke bezittingen te kijken. We hebben de zeldzame gelegenheid om te proberen hun levens van vóór Willard te reconstrueren!’ Ze keek Izzy aan. ‘Vind je dat niet opwindend?’

Izzy deed haar best om te glimlachen, terwijl de angst als een kille steen in haar maag lag.